

Nastanek metana v stratificiranem eutrofnem alpskem jezeru (Blejsko jezero, Slovenija)

Ines Mandič Mulec, Katja Gorenc,
Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani

Marinka Gams Petrišič, Nives Ogrinc
Institut "Jožef Stefan"

Jadran Faganeli
Morska biološka postaja, Nacionalni inštitut za biologijo

Emisije CH₄ iz jezer in drugih sladkovodnih okoljih znatno prispevajo k globalni masni bilanci toplogrednih plinov.

Glavni namen:

Določitev nastanka metanogeneze (hidrogenotrofija, acetotrofija) v sedimentih Blejskega jezera na osnovi biogeokemijskih in molekularnih pristopov.

Emisije CH₄ iz jezer in drugih sladkovodnih okoljih znatno prispevajo k globalni masni bilanci toplogrednih plinov.

Glavni namen:

Določitev nastanka metanogeneze (hidrogenotrofija, acetotrofija) v sedimentih Blejskega jezera na osnovi biogeokemijskih in molekularnih pristopov.

Biogeokemijski pristop:

- določitev izotopske sestave metana;
- analiza lipidnih biomarkerjev za določitev kvalitete in kvantitete "lahko" razgradljive organske snovi dostopne bakterijam.

Emisije CH₄ iz jezer in drugih sladkovodnih okoljih znatno prispevajo k globalni masni bilanci toplogrednih plinov.

Glavni namen:

Določitev nastanka metanogeneze (hidrogenotrofija, acetotrofija) v sedimentih Blejskega jezera na osnovi biogeokemijskih in molekularnih pristopov.

Biogeokemijski pristop:

- določitev izotopske sestave metana;
- analiza lipidnih biomarkerjev za določitev kvalitete in kvantitete "lahko" razgradljive organske snovi dostopne bakterijam.

Molekularni pristop:

- določitev arhejskih združb na osnovi „profiling-a“ T-RFLP in 16S rRNK

Metanogeneza

Končni produkt razgradnje organske snovi - anaerobni prokarionti

➤ Acetotrofna metanogeneza, acetotrofija

→ značilna za sladkovodna okolja

➤ Hidrogenotrofna metanogeneza, hidrogenotrofija

→ značilna za morska okolja

Vpliv na metanogenezo

➤ Temperatura

-nižja temperatura - acetotrofija

Vpliv na metanogenezo

➤ Temperatura

-nižja temperatura - acetotrofija

➤ Prisotnost "lažje" razgradljive organske snovi-acetotrofija

-glavne skupine lipidnih biomarkerjev: *n*-alkani, *n*-alkoholi, steroli, maščobne kisline

-porazdelitev -> izvor organske snovi in strukturo mikrobne združbe

Vpliv na metanogenezo

➤ Temperatura

-nižja temperatura - acetotrofija

➤ Prisotnost "lažje" razgradljive organske snovi-acetotrofija

-glavne skupine lipidnih biomarkerjev: *n*-alkani, *n*-alkoholi, steroli, maščobne kisline

-porazdelitev -> izvor organske snovi in strukturo mikrobne združbe

➤ Mikrobiološka struktura

-sestava/prisotnost arhej in bakterij - PCR, 16S rRNK gen

-npr. hidrogenotrofne arheje *Methanomicrobiaceae* in *Methanobacteriaceae*

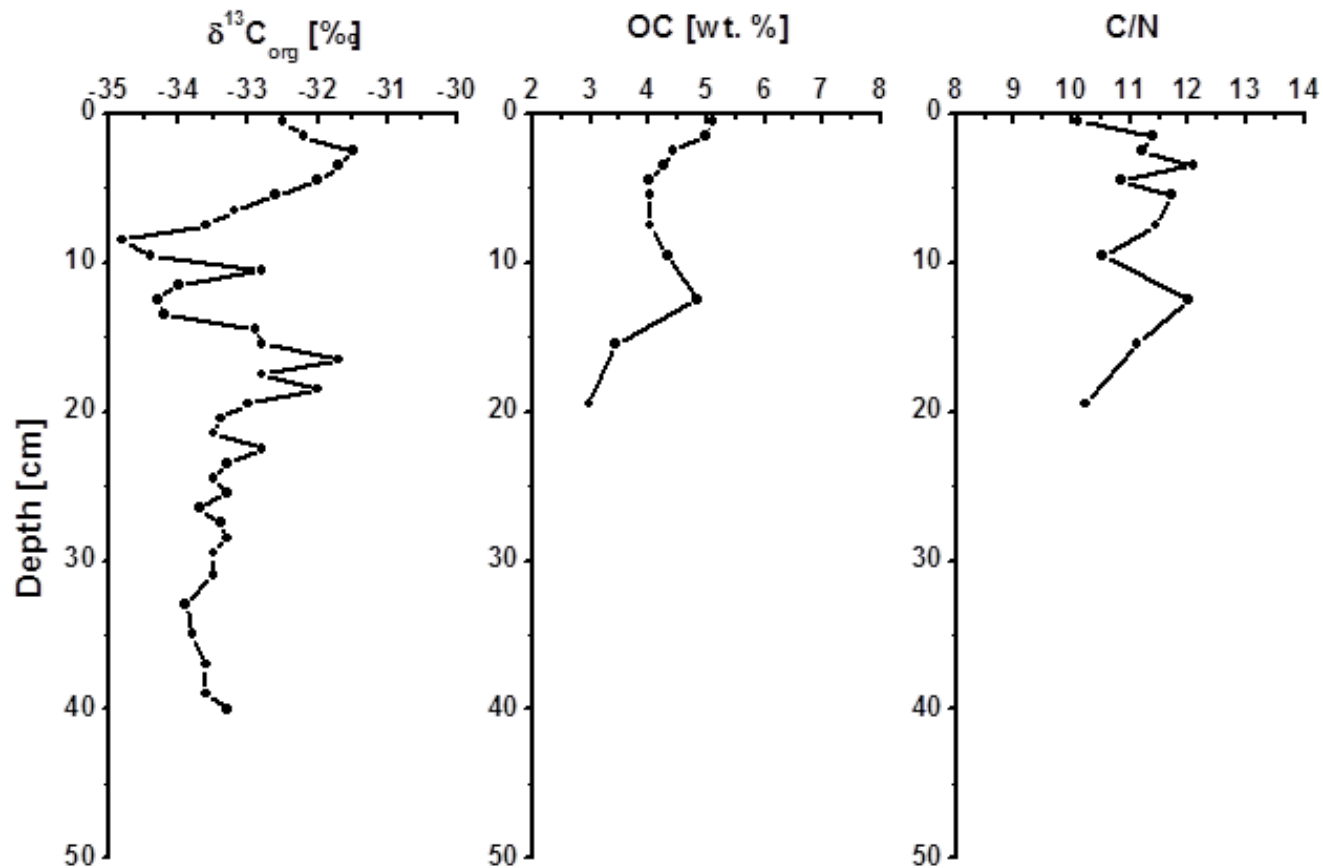

Anoksično okolje

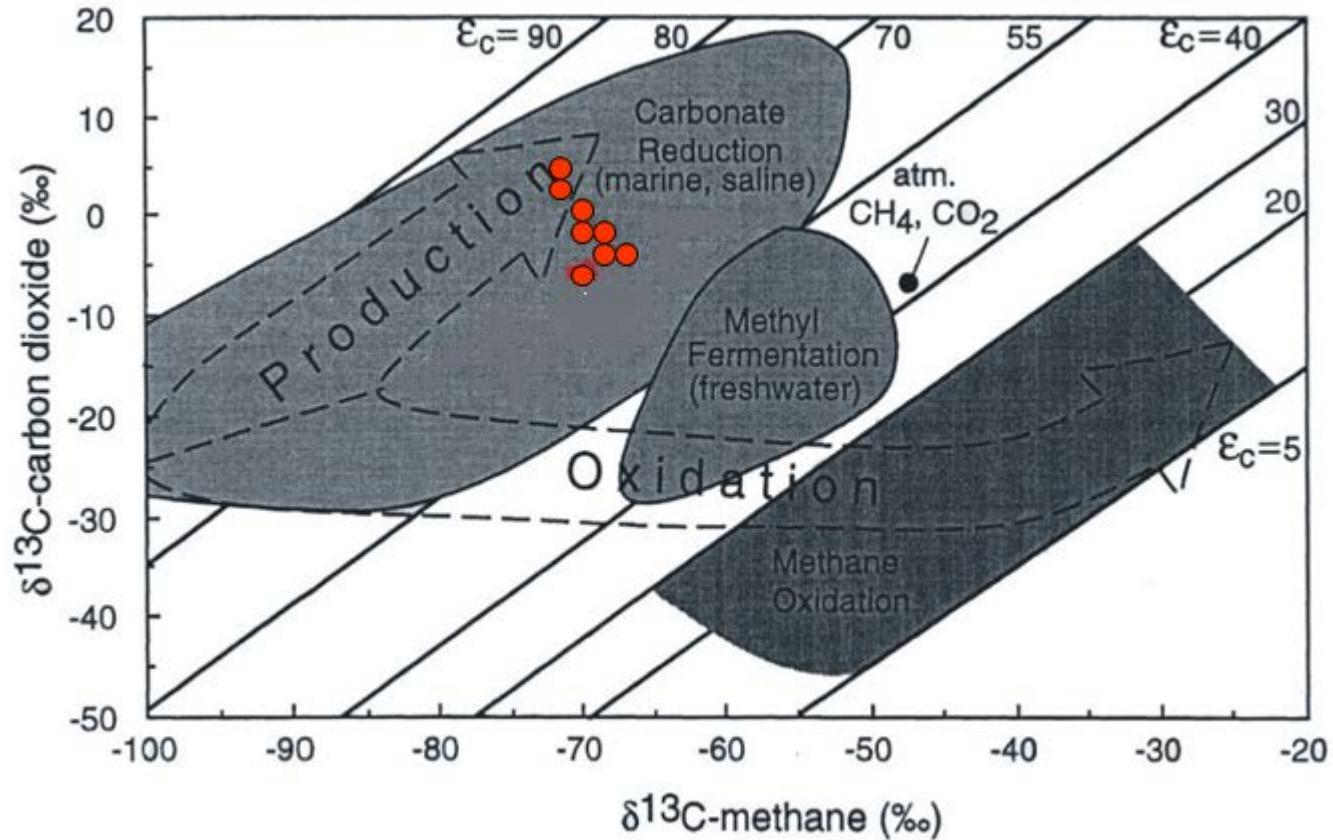
Geokemijski pristop

- Sediment Blejskega jezera: ekstrakcija s Cl_2CH_2 in ločba na koloni polnjeni s silikagelom;
- GC/MS: alifatski ogljikovodiki (HC), alifatski alkoholi (OH), steroli (ST) in maščobne kisline (FA);
- CHN elementni analizator: OC;
- IRMS: izotopska sestava $\delta^{13}\text{C}_{\text{org}}$;
- Porne vode: vsebnost in izotopska sestava metana $\delta^{13}\text{C}_{\text{CH}_4}$ in raztopljenega anorganskega ogljika $\delta^{13}\text{C}_{\text{DIC}}$.

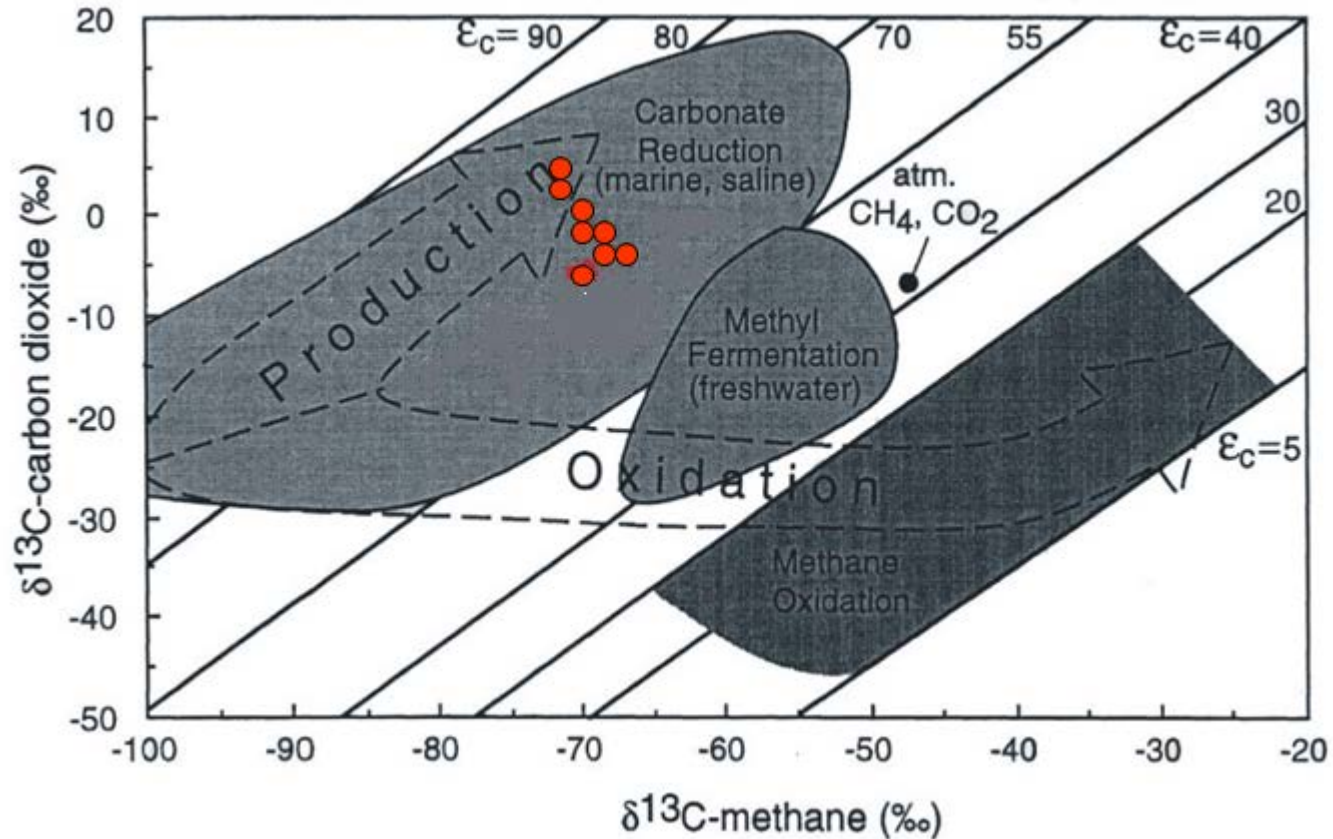

- vrednosti $\delta^{13}C_{org}$: zelo reduktivni sedimenti (metanogeneza)
- OC: razgradnja organske snovi
- C/N: prisotnost avtohtone organske snovi

Izotopska sestava metana in DIC

Izotopska sestava metana in DIC

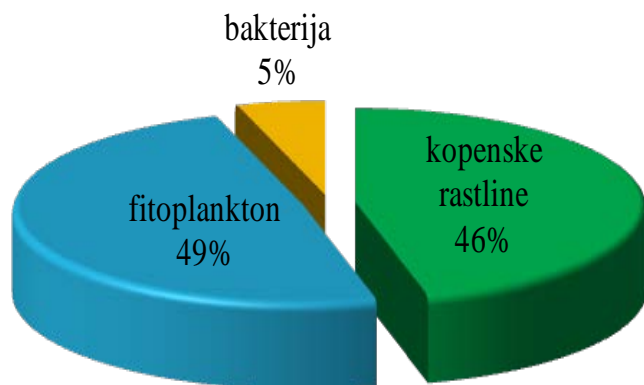

Hidrogenotrofija - glavni proces nastanka metana?

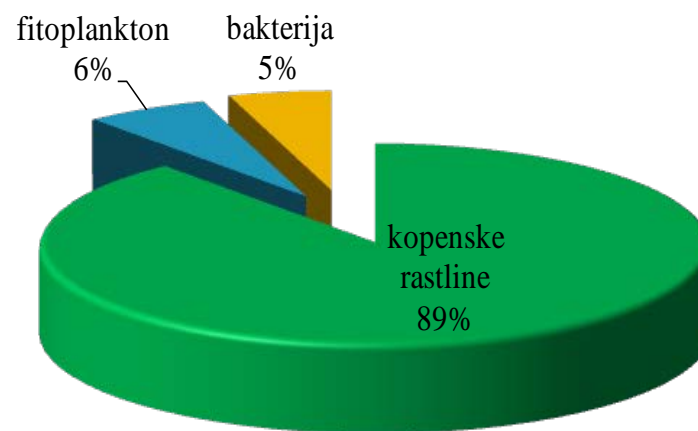
Sestava lipidov: vsebnost “težje” in “lažje” razgradljive organske snovi v sedimentu

spojina	plankton	bakterija	kopenske rastline	reference
C ₂₇ -C ₃₂ (alifatski CH, OH, FA)			X	Meyers et al., 1984; Meyers 2003
C ₁₅ -C ₂₄ (alifatski CH, OH, FA)	X			Cranwell et al. 1987; Stefanova and Disnar 2000; Meyers 2003; Weete 1976
C ₂₇ sterols	X			
C ₂₈ sterols	X			Neunlist et al. 2002; Volkman 1986
C ₂₉ sterols			X	Volkman 1986; Weete 1976
hopanoidi		X		Ourisson and Rohmer 1992
iso in anteiso-C ₁₅ in C ₁₇ FA		X		Wakeham et al. 2007; Bechtel and Schubert 2009
C ₁₆ nenasičene FA	X			Wakeham et al. 2007; Bechtel and Schubert 2009
C ₁₈ nenasičene FA		X		Wakeham et al. 2007; Bechtel and Schubert 2009
16:1 ω 7 <i>n</i> -FA		X		Wakeham et al. 2007; Bechtel and Schubert 2009
18:1 ω 9, ω 11 <i>n</i> -FA		X		Wakeham et al. 2007; Bechtel and Schubert 2009

Vsebnost “težje” in “lažje” razgradljive organske snovi v sedimentu

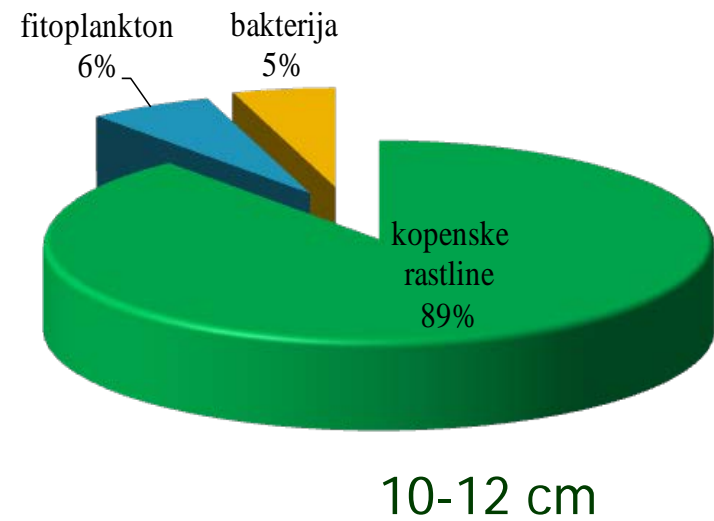
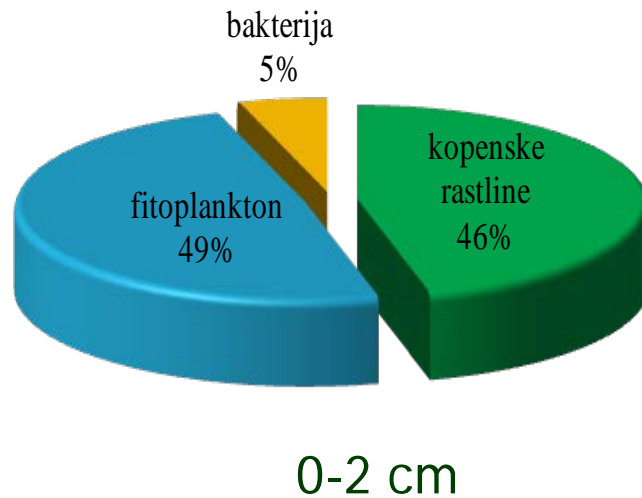

0-2 cm

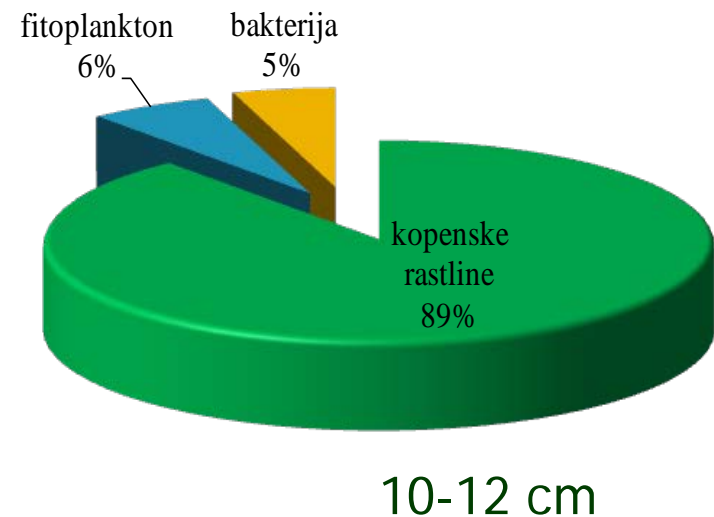
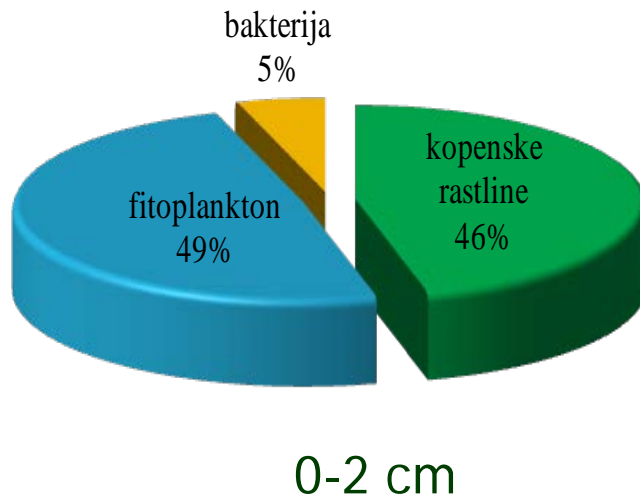
10-12 cm

Vsebnost “težje” in “lažje” razgradljive organske snovi v sedimentu

Acetotrofija - glavni nastanek metana?

Vsebnost “težje” in “lažje” razgradljive organske snovi v sedimentu

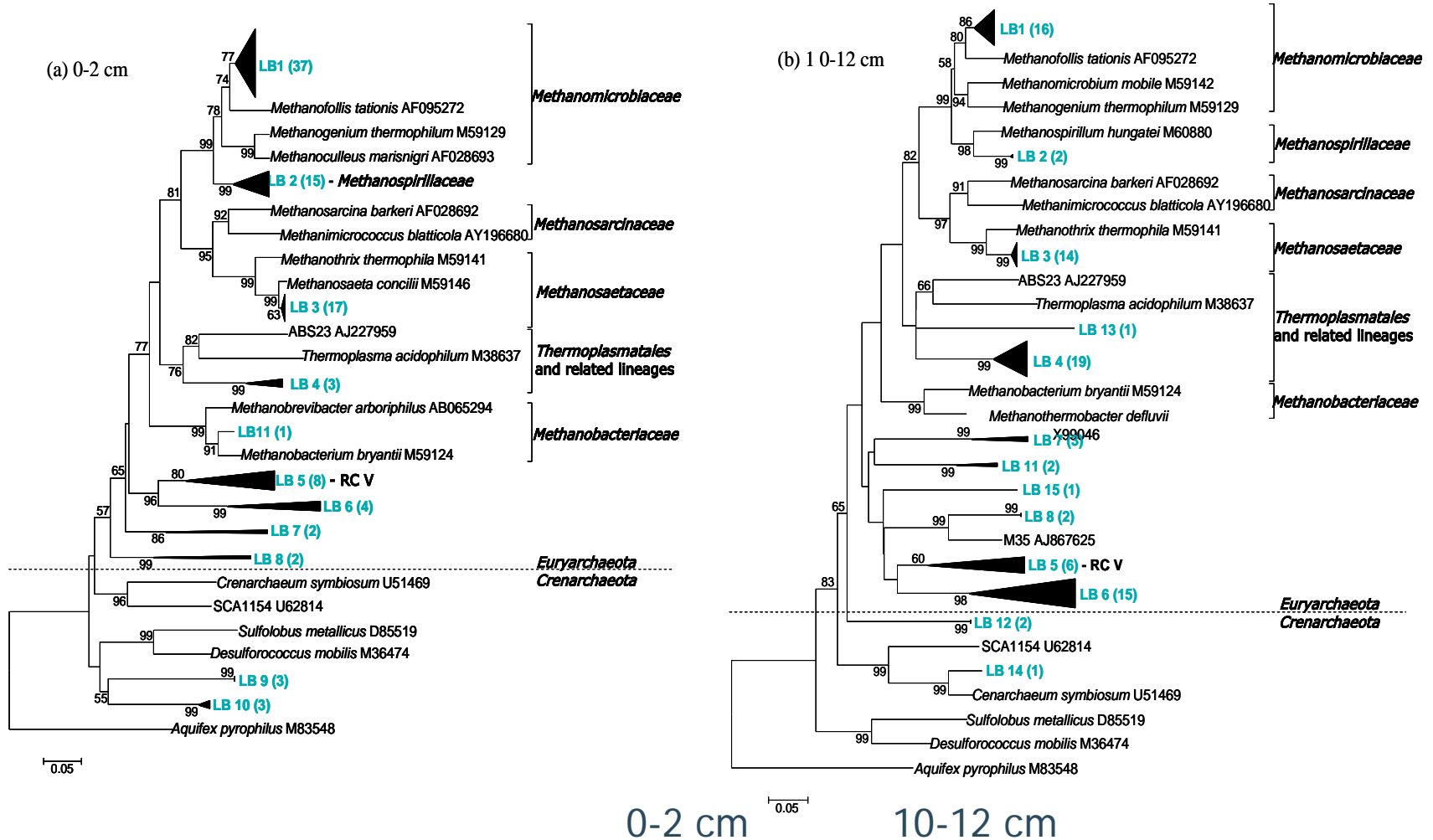

Acetotrofija - glavni nastanek metana?

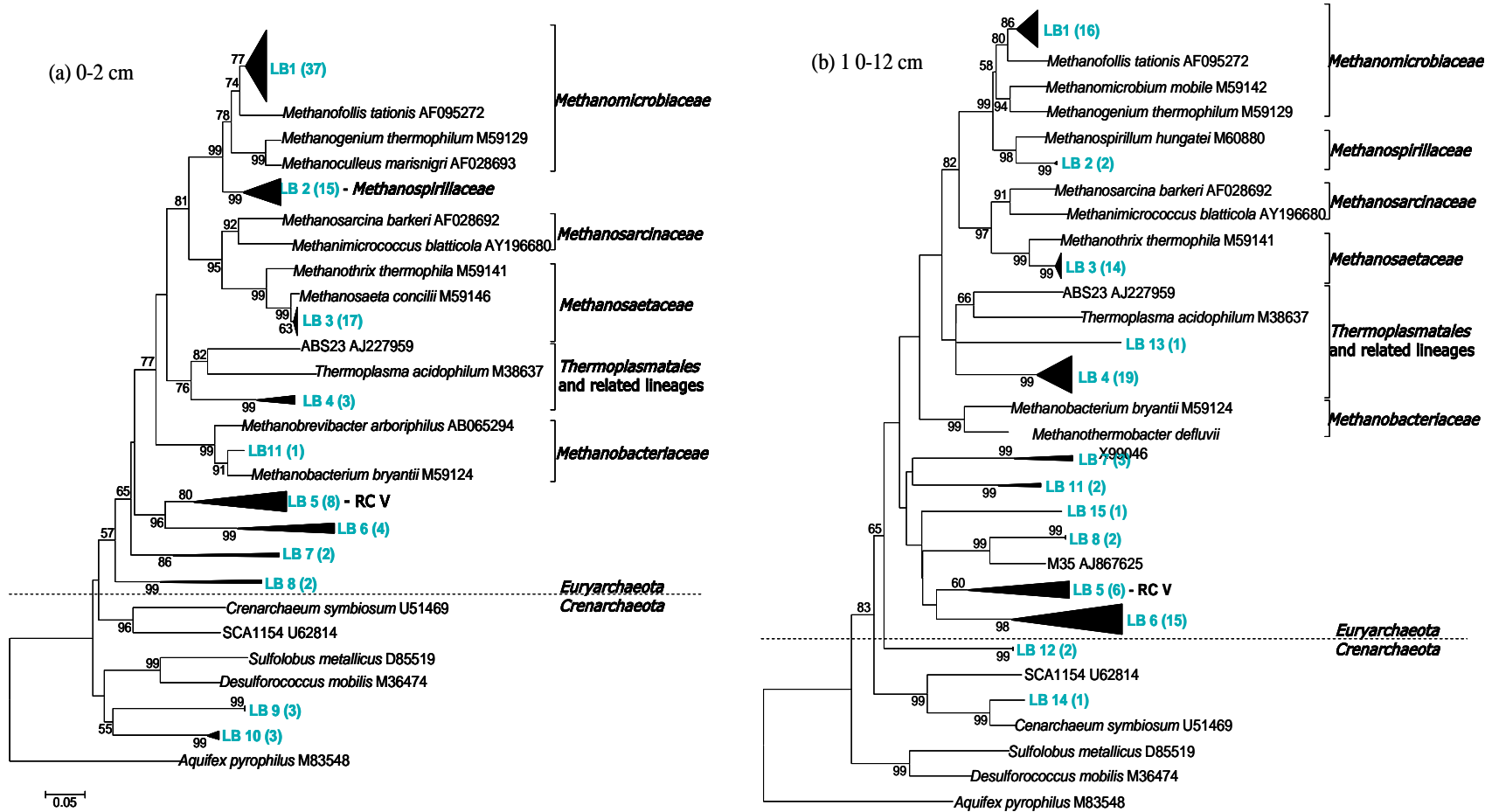
Kasnejše raziskave pokazale, da taka razporeditev organske snovi **ni ustrezna** - nujna uporaba stabilnih izotopov biomarkerjev
(Gams Petrišič et al., Org. Geochem., 2014)

Filogenetska shema 16sRNK arhejskih genov

Filogenetska shema 16sRNK arhejskih genov

Metanogene arheje:

0-2 cm

74 %

10-12 cm

38 %

Hidrogenotrofne arheje:

56 %

20 %

Acetotrofne arheje:

18 %

18 %

- Biogeokemijske analize in analize arhejskih združb nakazujejo, da je **hidrogenotrofija** prevladujoč proces nastanka metana v anoksičnih sedimentih Blejskega jezera, kljub nizki temperaturi in prisotnosti avtohtone, "lažje" razgradljive organske snovi.
- Rezultati naših raziskav (procesi in arhejske združbe) so primerljivi z ostalimi študijami nastanka metana v jezerih zmerno toplega severnega pasu in celo tropskih jezerih, kar kaže na to, da **temperatura** ni najpomembnejši faktor nastanka metana, kot so sprva predvidevali.